

ULKOPUOLINEN ASiantuntija VIRANOMAISTEHTÄVISSÄ

ELINTARVIKELAIN MUKAINEN NÄYTTEENOTTO

***Lakimies Kristiina Lappalainen
Elintarviketurvallisuusvirasto***

Kuka voi toimia näytteenottajana?

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 882/2004 rehu- ja elintarvikelainsäädännön sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien sääntöjen mukaisuuden varmistamiseksi suoritetusta **virallisesta valvonnasta**

= EU:n valvonta-asetus, jonka mukaan näytteenottajana voi toimia joko

- Virkamies/viranhaltija
- Asetuksen 5 artiklan mukaisen valvontaelimen palveluksessa oleva

Viranomaisen palveluksessa olevaa näytteenottajaa koskevat vaatimukset (6 art.)

- Toimivaltaisen viranomaisen on varmistettava, että sen virallista valvontaa harjoittava henkilöstö
 - a) saa soveltuvan koulutuksen, jonka perusteella henkilön on pystyttävä
 - a) hoitamaan velvollisuutensa pätevästi ja
 - b) valvomaan johdonmukaisella tavalla.Koulutuksen on katettava esim. eri valvontamenetelmät (kuten näytteenotto).
 - b) pysyy ajan tasalla ja saa säännöllistä lisäkoulutusta tarvittaessa
 - c) soveltuu monialaiseen yhteistyöhön
- Virkamies-/viranhaltija-asemassa olevalla näytteenottajalla oletetaan olevan näytteenottamista varten tarvittava pätevyys

Näytteenottajana voi toimia valvontaelimen palveluksessa oleva eli ns. ulkopuolinen asiantuntija

- *Valvonta-asetus: määrätty valvontaelin (tietyt tehtävät, tietyillä edellytyksillä)*
- *Elintarvikelaki: ulkopuolinen asiantuntija*
 - *ulkopuolisella asiantuntijalla* tarkoitetaan
 - luonnollista henkilöä,
 - yksityistä tai julkisoikeudellista yhteisöä taikka yritystä,
 - joka valvontaviranomaisen valtuuttamana suorittaa valvontaviranomaisen määrittelemää valvontaan liittyvää asiantuntija-, tutkimus- ja tarkastustehtävää (elintarvikelaki 6.1 § k. 7)

Edellytykset tehtävien siirtämiselle (882/2004, 5 art.)

Toimivaltainen viranomainen saa siirtää tiettyjä tehtäviä, jos:

- a) kuvataan täsmällisesti siirrettävät tehtävät ja edellytykset niiden tekemiseksi
- b) valvontaelimellä on todistettavasti
 - tehtäviin tarvittava asiantuntemus, välineet ja infrastruktuuri;
 - riittävästi pätevää ja kokenutta henkilöstöä; ja
 - puolueeton näkemys eikä sillä ole eturistiriitoja
- c) valvontaelin toimii ja on akkreditoitu
 - ISO/IEC17020 ja/tai muu, jos se on merkityksellisempi siirrettyjen tehtävien kannalta;

Edellytykset tehtävien siirtämiselle (882/2004, 5 art.)

- d) laboratoriot noudattavat toiminnassaan 12 artiklan 2 kohdassa mainittuja standardeja;
- e) valvontaelin ilmoittaa valvontansa tulokset toimivaltaiselle viranomaiselle säännöllisesti ja toimivaltaisen viranomaisen pyytäessä.
 - ✓ Jos valvonnan tulokset osoittavat säännösten noudattamatta jättämisen tai viittaavat sen todennäköisyyteen → välitön ilmoitus!
- f) Valvonnan ulkoistaminen on koordinoitu tosiasiallisesti ja tehokkaasti.

Kaikkien edellytysten tulee täytyä.

Viranomaisen arvioi valvontaelimen pätevyyden ja nimittää sen

- Valvontaelimen pätevyys arvioidaan tehtävittäin ja tapauskohtaisesti.
- Evira/kunta vastaa itsenäisesti niiden asiantuntijoiden nimeämisestä, joita se itse aikoo itse käyttää.
- Em. viranomaisen vastaa siitä, että valvontaelin täyttää sille asetetut vaatimukset siirrettävän tehtävän suhteen.

Mitä tehtäviä voitaisiin siirtää?

- valvontaan liittyviä tehtäviä, kuten erilaisia
 - tarkastuksia, tutkimuksia ja selvityksiä (elintarvikelaki 36 §):
 - lämpötilamittaukset, erilaiset teknisluontoiset tarkastukset, näytteenotot...
 - Hallintopäätökset tekee palvelun tilannut viranomainen
- Siirrettävät tehtävät pitää kuvata täsmällisesti
- Vastuu valvonnan toteuttamisesta on aina toimivaltaisella viranomaisella

Valvontaelimen toiminnan tarkastaminen (882/2004, 5 art.)

- Toimivaltaisen viranomaisen on järjestettävä tarvittaessa toiminnan tarkastamisia tai tarkastuksia.
- Jos ilmenee, että siirrettyjä tehtäviä kyetä hoitamaan asianmukaisesti, siirto voidaan peruuttaa.
- Tehtävien siirto peruutettava viipymättä, jos valvontaelin korjaa tilannetta asianmukaisesti ja pikaisesti.

Ilmoitus komissiolle on tehtävä ENNEN tehtävien siirtämistä!

- ilmoituksessa on kuvattava yksityiskohtaisesti
 - Tehtävät siirtävä toimivaltainen viranomainen,
 - siirrettävä tehtävä sekä
 - valvontaelin, jolle toimivaltainen viranomainen siirtäisi tehtävän
- HUOM! Maa- ja metsätalousministeriön pitäisi ilmoittaa komissiolle etukäteen, jos joku toimivaltainen viranomainen Suomessa haluaisi siirtää tehtävän ulkopuoliselle asiantuntijalle.

Näytteenottajien sertifiointi?

- Sertifioinnista ei ole lainsäädäntöä → ei vaatimuksia/estettä
- Akkreditointivaatimus → onko sertifioinnilla tällöin lisäarvoa?
- Viranomaisen palveluksessa oleva ei tarvitse sertifiointia – lainsäädäntö lähtee siitä, että pätevät henkilöt suorittavat viralliseen valvontaan kuuluvia tehtäviä, kuten näytteenottoa.

Kiitos!